

การเสนอข่าวที่ไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท
และมาตรการเพิ่มโทษความผิดฐานหมิ่นประมาทกับเสรีภาพของหนังสือพิมพ์

4.1 การเสนอข่าวที่ไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท

คงได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ประเทศไทยมิได้มีกฎหมาย
ที่ให้ความคุ้มครองแก่เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ ในการเสนอข่าวไว้เป็นพิเศษต่างหากจาก
บุคคลธรรมดา หากหนังสือพิมพ์เสนอข่าวอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของบุคคลอื่น
หนังสือพิมพ์ก็ต้องรับผิดฐานหมิ่นประมาท ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328
หนังสือพิมพ์หาได้มีเอกสิทธิ์เป็นพิเศษในการเสนอข่าววิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็น
มากกว่าบุคคลธรรมดาไม่ การพิจารณาความผิดฐานหมิ่นประมาทของหนังสือพิมพ์ จึง
ใช้หลักเกณฑ์ธรรมดาทั่วไปเกี่ยวกับหมิ่นประมาทบุคคลธรรมดากับหนังสือพิมพ์ด้วย

อย่างไรก็ดี ประมวลกฎหมายอาญา ก็ยังมีหลักเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้กับ
หนังสือพิมพ์ในการเสนอข่าวต่อประชาชน โดยไม่ถือว่าเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท คือ

มาตรา 329 บัญญัติว่า "ผู้ใดแสดงความคิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริต

(1) เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนใดเสีย เกี่ยวกับ
ตนตามคลองธรรม

(2) ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติกรตามหน้าที่

(3) ชิมด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชน
ย่อมกระทำ หรือ

(4) ในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรม เรื่องการดำเนินการอันเปิดเผย
ในศาล หรือในการประชุม

ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท"

ความในมาตรานี้เป็นบทบัญญัติยกเว้น ทำให้การกระทำไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท ซึ่งเป็นหลักที่เรียกกันว่า เอกสิทธิไม่เด็ดขาด* (Qualified Privilege) กล่าวคือ การกระทำที่จะถือว่าเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้น โดยหลักนั้นจะต้องเป็นการแสดงความคิดเห็น หรือข้อความใดโดยสุจริต ในลักษณะ 4 ประการดังกล่าว และเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติมาตราดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่า การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ที่จะไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้น จะต้องเข้าในลักษณะของเงื่อนไขในกรณีอนุมาตรา 3 และ 4 แห่งมาตรา 329 ดังนั้น การพิจารณาว่าการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์เช่นไร จึงจะไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้น จึงจะขอแยกพิจารณาเป็น 2 กรณี คือ

1. ตีชมด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ
2. แจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรม เรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาล หรือในการประชุม

*เอกสิทธิมี 2 ประเภท คือ เอกสิทธิเด็ดขาด (Absolute Privilege) และ เอกสิทธิไม่เด็ดขาด (Qualified Privilege) เอกสิทธิเด็ดขาดนั้น กฎหมายให้หลักประกันแก่บุคคลบางประเภทที่จะพูดหรือกล่าวใดโดยอิสระ โดยไม่ต้องกลัวว่าจะถูกฟ้องร้องเป็นคดีหมิ่นประมาท ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่สาธารณะ เอกสิทธิเด็ดขาดนี้ มีแต่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งบัญญัติคุ้มครองไว้ตามมาตรา 125 โดยคุ้มครองสมาชิกวุฒิสภาในการกล่าวถ้อยคำใด ๆ ในทางแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นใด ๆ ในที่ประชุมวุฒิสภากิติ หรือที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร กิติ ผู้ใดจะนำไปฟ้องร้องในทางใดมิได้ และเอกสิทธินี้ยังขยายไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมหรือบุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมด้วย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 มาตรา 126)

4.1.1 ทักษะด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชน
ยอมกระทำ

หลักเกณฑ์การ เสนอข่าวที่ไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้น จะ
 ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 2 ประการ คือ ประการแรก ต้องเป็นการแสดงความคิดเห็น
 หรือข้อความโดยสุจริต และประการที่สอง เป็นการทักษะด้วยความเป็นธรรม

พิจารณาหลักเกณฑ์ประการแรก การพิจารณาว่าการ เสนอข่าวของหนังสือพิมพ์
 เช่นใดจึงจะไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้น โดยหลักแล้วจะต้องเป็นการแสดง
 ความคิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริตเสียก่อน การแสดงความคิดเห็นโดยไม่สุจริต มี
 เจตนาไม่ตีเคลือบแฝงอยู่ในการกล่าวข่มมีความผิด¹ เพราะเมื่อไม่สุจริตจำเลยก็ยกขึ้น
 เป็นข้อแก้ตัวไม่ได้² แต่ถ้ากล่าวในฐานะที่มีส่วนได้เสียในเรื่องดังกล่าวแล้ว ถือว่า
 เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือข้อความโดยสุจริต ดังนั้น หากหนังสือพิมพ์เสนอข่าวโดย
 เจตนาเพื่อให้ประชาชนทราบข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือเป็นสาธารณประโยชน์แล้ว
 หรือเพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ของประชาชนแล้ว ถือว่าเป็นการเสนอข่าวโดยสุจริต

การพิจารณาว่าการ เสนอข่าวของหนังสือพิมพ์สุจริตหรือไม่ ต้องดูจากข้อเท็จจริง
 ในการ เสนอข่าว เพราะพฤติการณ์ต่าง ๆ ย่อมบ่งให้เห็นอยู่ในตัวพอให้วินิจฉัยว่าใครกระทำ
 โดยสุจริตหรือไม่ ความสุจริตตามความเข้าใจธรรมดา คือ การกระทำลงไปโดยไม่คิด
 ประสงค์ร้ายต่อกันใด เป็นการกระทำไปโดยซื่อไม่คิดหวังให้กระทบกระเทือนใครและไม่มี
 อะไรแอบแฝงอยู่ในการกระทำนั้น³ ถ้าผู้กระทำกล่าวโดยเชื่อว่าเป็นความจริง และ
 เชื่อว่ากล่าวตามเหตุผลที่กฎหมายยกเว้นความผิด แม้จะกล่าวโดยเข้าใจผิด ถ้ากล่าว

¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 334 - 335/2477

² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 846/2506

³ อรรถวิมลจิตต์, ความผิดฐานหมิ่นประมาทในทางอาญา, หน้า 125

โดยเชื่อว่าความจริงเป็นดังตนเข้าใจ ก็เป็นการกล่าวโดยสุจริต⁴ ถ้ากล่าวโดยรู้ว่าเป็นความเท็จ หรือรู้ว่าไม่มีความชอบธรรมที่จะกล่าวถึงก็ไม่สุจริต⁵

อนึ่ง หากหนังสือพิมพ์ถือโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือข้อความบังหน้า เพื่อหาทางหมิ่นประมาทผู้อื่น ไม่เป็นการเสนอข่าวโดยสุจริต⁶ เช่น หนังสือพิมพ์เสนอข่าวว่า "พรรคไทเนอที่คนในพรรคัวพันกับการค้าเฮโรอีนระหว่างประเทศจนต้องแก้ปัญหาด้วยการปลิดชีวิตตัวเองลาโลก..." ข้อความดังกล่าวทำให้ผู้อื่นเข้าใจได้ความหมายถึงพรรค ป และ ค สามเ็จกั. คังนี้ ถือว่าหนังสือพิมพ์เจตนาใส่ความผู้ตายด้วยการโฆษณาด้วยเอกสาร อันน่าจะเป็นเหตุไต่ถามของบุคคลและบุตรเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชังได้ เพราะทำให้บุคคลทั่วไปคิดเห็นว่าผู้ตายัวพันกับการค้าเฮโรอีนจนต้องฆ่าตัวตาย จึงมิใช่เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือข้อความโดยสุจริต?

พิจารณาหลักเกณฑ์ประการที่สอง แม้ว่าหนังสือพิมพ์จะเสนอข่าวโดยการแสดงความคิดเห็นหรือข้อความโดยสุจริตแล้วก็ตาม การเสนอข่าวจะไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทจะต้องเป็นการติชมด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำด้วย

เมื่อพิจารณาถึง ภาระหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น (Opinion Function) แล้วจะเห็นว่า หน้าที่นี้เป็นบทบาทอันสำคัญยิ่งกว่าภาระหน้าที่ในการเสนอข่าวขอเท็จจริง (Information Function) เพราะ

⁴คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 175/2475, 379/2505, 1116/2507

⁵สมชัย ศิริบุตร, เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายอาญา 2 ภาคความผิด, หน้า 167 และดู คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 160/2487, 1124/2507

⁶สุบิน พูลพัฒน์, คำอธิบายเรียงมาตราประมวลกฎหมายอาญา, (ตอน 4) พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จรลสินทวงศ์, 2521), หน้า 517

⁷คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6031/2531

ภาระหน้าที่ หนังสือพิมพ์กระทำลงในฐานะที่เป็นผู้นำในด้านความคิดของประชาชน ทำให้ประชาชนสามารถเข้าใจได้ถึงความเป็นไปของบ้านเมือง และปัญหาต่าง ๆ ที่จะมากระทบสังคมนั้นรวม ในฐานะที่ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของประเทศ ประเทศชาติ มิได้เป็นของคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยเฉพาะ และยังเป็นการกระตุ้นเตือนให้เกิดสำนึกในการพิทักษ์สิทธิของประชาชนด้วย

การศึกษาค้นคว้าความเป็นธรรม หมายถึง การแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตต่อข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น การกล่าวในลักษณะยืนยันข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่น่าจะเรียกว่าเป็นการศึกษา แต่อาจเป็นการหมิ่นประมาท เช่น การเสนอข่าวว่าโจทก์ข่มขืนนางสาว ก. จนถึงแก่ความตาย แม้จะเป็นการลงโฆษณาตามคำบอกเล่าของพี่ชายผู้ตาย ก็ไม่อาจใช้เป็นข้อแก้ตัวให้พ้นผิดได้⁸ หรือเสนอข่าวว่า กำนันซึ่งเป็นผู้ต้องหาให้สินบนปลัดอำเภอ ปลัดผู้สอบสวนรับสินบนช่วยเหลือกัน แม้ไม่ระบุชื่อ แต่ผู้อ่านรู้ได้ว่าหมายถึงความถึงใคร ก็เป็นหมิ่นประมาท⁹ จากคำพิพากษาศาลฎีกา คึงกล่าวเห็นว่า การเสนอข่าวเป็นการยืนยันว่าโจทก์กระทำความผิด ไม่ใช่เป็นการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต ด้วยเหตุนี้ การแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตนั้น ข้อความบางส่วนหรือทั้งหมดจึงต้องเป็นการแสดงความคิดเห็นมากกว่าที่จะเป็นการยืนยันในข้อเท็จจริง¹⁰ การแสดงความคิดเห็นนี้จำกัดเฉพาะในเรื่องการแสดงความคิดเห็นโดยแท้จริง (Comment) เท่านั้น ไม่ใช่เป็นการกล่าวอ้างข้อเท็จจริง¹¹

(Assertion of fact)

⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 23/2501

⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1628/2500

¹⁰ American Jurisprudence (Vol.59) Lanload and Tenant to libel and Slander, New York : The Lawyer Co.-operative publishing Co. Rochester, 1970, p.807

¹¹ อนันต์ วิมลจิตต์, ความผิดฐานหมิ่นประมาทในทางอาญา, หน้า 137

อย่างไรก็ดี ข้อเท็จจริง (fact) และการแสดงความคิดเห็น (Comment) ก็ใกล้เคียงกันมาก การแสดงความคิดเห็นที่เลวทราม (derogatory) อาจเป็นข้อเท็จจริงมากกว่าเป็น การแสดงความคิดเห็นที่ไม่สามารถระบุที่มาของข้อเท็จจริงในการแสดงความคิดเห็นนั้นได้¹²

การกล่าวแสดงความคิดเห็นกับการกล่าวยืนยันข้อเท็จจริงนั้นต่างกันตรงที่ การกล่าวยืนยันข้อเท็จจริง เป็นการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว ส่วนการแสดงความคิดเห็นนั้น เป็นการกล่าวตามความนึกคิดของผู้กล่าวว่าจะไรควรจะเป็นอย่างไร¹³ เช่น กล่าวว่ นาย ก. รวยเร็วเกินกว่าเงินเดือนคงจะโกงเขากินเป็นแน่ เป็นหมิ่นประมาท

อนึ่ง การแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตนั้นต้องอ้างข้อเท็จจริงสนับสนุน ถ้ากล่าวแสดงความคิดเห็นโดยไม่มีข้อเท็จจริงสนับสนุน ถือว่าไม่ใช่เป็นการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต¹⁴ การแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตไม่อาจมาจากความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่ใคร่แสดงไว้ก่อนแล้ว ไม่ว่าจะเป็ความจริงหรือไม่¹⁵ แต่การกล่าวข้อความไม่จริงโดยรู้ยู่เช่นนั้น ย่อมแสดงว่าไม่สุจริตตามกฎหมายแพ่งเรื่องละเมิดของ Salmond มีความว่า การที่ชมต้องแสดงให้เห็นอยู่ในตัวว่าเป็นการชมไม่ใช่ยืนยันข้อเท็จจริง กล่าวคือ ต้องกล่าวอ้างมูลฐานของข้อชมจากข้อเท็จจริงควย ไม่ใช่กล่าวแค่ข้อเท็จจริงยืนยันโดยไม่มีข้อชม หรือกล่าวแค่ข้อชมโดยไม่อ้างข้อเท็จจริง ต้องมีทั้งข้อเท็จจริงและข้อชมจากข้อเท็จจริงที่อ้างขึ้นนั้น และข้อเท็จจริงที่อ้างขึ้นเป็นมูลฐานแห่งข้อชมโดยตรง

¹² American Jurisprudence (Vol.50), p.807

¹³ ดู พยายามหาพิพากษาฎีกา 785/2496

¹⁴ เรื่องเดียวกัน

¹⁵ American Jurisprudence (Vol.50), p.807

กับความ เป็นจริง ข้อความที่ชมโดยสุจริตและเป็นธรรมจึงจะไม่เป็นหมิ่นประมาท ถ้า ข้อเท็จจริงที่กล่าวอ้างเป็นข้อความที่ผิดความจริงหรือเป็นหมิ่นประมาทแล้ว การที่ชมก็ ไม่เป็นข้อแก้ตัว¹⁶ เช่น หนังสือพิมพ์เสนอข่าวว่า กรมอากาศยานบกพร่อง มีข้อบกพร่อง ไม่ให้นักบินโคจรเมื่อเครื่องบินจะตก เสียหายเครื่องบินยิ่งกว่าชีวิตมนุษย์ ซึ่งความจริง ไม่มีข้อเท็จจริงเช่นนั้น ไม่เป็นการชื่นชม¹⁷

การแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตนั้น ต้องเป็นการกล่าวด้วยความเข้าใจว่า ถูกต้องและสมควรกล่าวตามความรู้สึกของคนทั่วไป มิใช่กล่าวครั้ง ๆ กลาง ๆ บิดเบือน ตักคอก เสียดสี หยาบคาย หรือมุ่งหมายให้เกิดความโกรธเกลียด ไม่พอใจ¹⁸

อนึ่ง การแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตที่จะทำให้การเสนอข่าวไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้นจะต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนทั่วไปกล่าวแสดงความคิดเห็นกัน ไม่ได้หมายความว่าถ้าเป็นเรื่องที่คนทั่วไปกล่าวกันแล้ว เช่น ข่าวลือ จะเป็นวิสัยของประชาชนที่จะแสดงความคิดเห็น แต่จะต้องพิจารณาตามความรู้สึกของบุคคลทั่วไปว่าเป็นวิสัยที่บุคคลทั่วไปจะกล่าวชื่นชมเช่นนั้นด้วยหรือไม่ มิใช่พิจารณาจากผู้แสดงความคิดเห็นเป็นเกณฑ์

อย่างไรก็ดี การแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตนั้นจะต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนสนใจวิจารณ์หรือเป็นเรื่องที่ประชาชนสนใจอันเป็นเรื่องที่เป็นผลประโยชน์และเกี่ยวข้องกับสาธารณะ (matter of public interest)¹⁹ ไม่เพียงแต่หนังสือพิมพ์

¹⁶ ดู หมายเหตุนายคำพิพากษาฎีกา 785/2496

¹⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 531 - 532/2474

¹⁸ จิตติ กิ่งศภิตย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ตอนที่ 2 และภาค 3, หน้า 2232

¹⁹ American Jurisprudence (Vol.50), p.807

เท่านั้น แครวมทั้งสื่อมวลชนอื่น ๆ และประชาชนด้วยที่มีสิทธิจะวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เป็นสาธารณประโยชน์ (Public interest) แต่ทั้งนี้ก็มีใ้หมายความว่า หนังสือพิมพ์จะมีเสรีภาพในการเสนอข่าว ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาธารณประโยชน์ โดยปราศจากขอบเขตจำกัด กล่าวคือ หนังสือพิมพ์มีเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาธารณประโยชน์เฉพาะที่เกี่ยวข้อง หรือกระทบต่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมเท่านั้น หากเป็นเรื่องที่เป็นส่วนตัวไม่เกี่ยวกับสาธารณะแล้ว หนังสือพิมพ์ไม่มีสิทธิที่จะแสดงความเห็น แม้ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตก็ตาม เรื่องส่วนตัวหมายความว่า ข้อเท็จจริงที่ไม่เกี่ยวกับหน้าที่การงานอื่นเกี่ยวกับสาธารณชน แต่เป็นเรื่องส่วนตัวของผู้ถูกหมิ่นประมาทโดยเฉพาะ เช่น เรื่องเกี่ยวกับนิสัยใจคอ หรือเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว เช่น กล่าววานายแดงมีนิสัยยกกัญญา นางสาวคำเป็นโสเภณี นางเขียวจ่ายเช็กไม่มีเงิน เหล่านี้เป็นเรื่องส่วนตัวไม่เกี่ยวกับสาธารณชน แต่ถ้านายแดงเป็นรัฐมนตรีใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ เป็นการกล่าวถึงหน้าที่การงานโดยเฉพาะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาธารณชน ไม่ใช่เรื่องส่วนตัว²⁰

ปัญหาที่ควรพิจารณาคือ เรื่องใดเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาธารณประโยชน์ หนังสือพิมพ์สามารถที่จะแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตได้ โดยไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้น กฎหมายมิได้วางหลักไว้ตายตัว จึงต้องพิจารณาจากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นรายกรณีไป อย่างไรก็ตาม ศาลได้วางหลักไว้ว่า เรื่องต่อไปนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาธารณประโยชน์ที่อาจถูกวิพากษ์วิจารณ์ได้ โดยไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท หากการวิพากษ์วิจารณ์อยู่ภายในขอบเขตของการวิพากษ์วิจารณ์นั้น คือ

1. เรื่องที่เกี่ยวข้องกับรัฐและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐ ในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนจะเป็นผู้เลือกผู้แทนของเขาเข้าไป เพื่อจัดตั้งรัฐบาลบริหารประเทศ การบริหารงานของรัฐบาล ย่อมมีผลกระทบต่อประชาชนทั่วไป เช่น การตรากฎหมายมาใช้บังคับกับประชาชน ดังนั้น การบริหารงานของรัฐบาลจึงเกี่ยวข้องกับ

²⁰ สมศักดิ์ สิงห์พันธ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา เล่ม 4, หน้า 278

กับประชาชนโดยส่วนรวมจึงอาจถูกวิจารณ์ได้ ประชาชนทุกคนย่อมมีส่วนได้เสียในผลประโยชน์ของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของประชาชน ในการพิทักษ์ปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนในด้านต่าง ๆ ดังนั้นจึงมีสิทธิที่จะวิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็น ตีชมการกระทำของรัฐภายในขอบเขตที่กว้างขวาง ทั้งนี้เพราะ การวิจารณ์เกี่ยวกับรัฐบาล²¹ (government) เป็นเรื่องของสาธารณประโยชน์ไม่ควรถูกห้าม แต่ควรปล่อยให้มีการถกเถียงกันอย่างเสรีและกว้างขวาง²² (wide open) ทั้งนี้เพื่อประโยชน์โดยตรงต่อประชาชน แต่การวิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นนั้น จะต้องไม่เกินขอบเขตซึ่งถึงกับทำให้เกิดการกระด้างกระเดื่อง หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงในรัฐบาลหรือกฎหมายโดยใช้กำลัง อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองซึ่งจะต้องมีโทษ²³ เพราะมิใช่เป็นการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตตามปกติที่สาธารณชนผู้รักบ้านเมืองอย่างแท้จริงจะพึงกระทำ หลักในเรื่องการแสดงความคิดเห็นในการกระทำของรัฐนี้ น่าจะจำกัดอยู่ว่าได้กระทำไปเพื่อสาธารณประโยชน์ด้วย นอกจาก การแสดงความคิดเห็นในเรื่องการกระทำของรัฐแล้ว ในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับรัฐหนังสือพิมพ์ก็อาจแสดงความคิดเห็นได้ทั้งสิ้น เช่น องค์การบริหารของรัฐ องค์การต่าง ๆ ของรัฐ เรื่องที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น การจัดกิจการสาธารณสุขโลก เช่น โรงพยาบาล หัตถสถาน เหล่านี้ล้วนแล้วแต่อยู่ในข่ายที่จะแสดงความคิดเห็นตีชมได้ทั้งสิ้น

นอกจากเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรัฐแล้ว เจ้าพนักงานของรัฐก็อาจถูกแสดงความคิดเห็นและตีชมได้ในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐ ทั้งนี้เพราะ การปฏิบัติหน้าที่

²¹ Rosenblatt V. Baer. 383 U.S.75

²² American Jurisprudence (Vol.50), p.814

²³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 116

ของรัฐ ย่อมมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง จึงอาจถูกวิพากษ์วิจารณ์ได้ แต่ทั้งนี้ต้อง
 อยู่ในขอบเขตของการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ถ้าหากเป็นการวิพากษ์วิจารณ์
 ดิชมโดยสุจริตแล้ว ย่อมไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท เช่น จำเลยกล่าวว่า "การ
 ทำทำนบ นายอำเภอไม่ทำตามคำพูด ทำงานไม่ซื่อสัตย์" เป็นการกล่าวดิชมการ
 ปฏิบัติหน้าที่ของนายอำเภอ ไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท²⁴ นอกจากนี้ยังมี
 คำพิพากษาฎีกาที่ 1909/2519 ข้อเท็จจริงคือ จำเลยมีหนังสือไปถึงหัวหน้าคณะปฏิวัติ
 และอธิการบดีว่า โจทก์ร่วมทำลายหลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ละเมิด
 กฎหมายบ้านเมืองไม่สมกับเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย เป็นการกระทำโดยสุจริต ดิชม
 ้วยความเป็นธรรมไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท และคำพิพากษาฎีกาที่ 3370/2522
 กล่าวว่า นายอำเภอพิมพ์หนังสือขาย แล้วไม่นำเงินไปซื้ออาวุธแจกประชาชนตามที่
 โฆษณาไว้ ฯลฯ เป็นการดิชมการปฏิบัติงานของนายอำเภอโดยสุจริต ไม่เป็น
 หมิ่นประมาท²⁵ จากแนวคำพิพากษาแสดงให้เห็นว่า การดิชมการปฏิบัติหน้าที่ของ
 เจ้าพนักงานของรัฐ ไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท

อย่างไรก็ดี หากเป็นเรื่องวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องส่วนตัวแล้ว ไม่เป็น
 ข้อแก้ตัวให้พ้นผิด เว้นแต่ เป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ถ้าจำเลยพิสูจน์ได้ว่า
 เป็นความจริงแล้ว จำเลยไม่ต้องรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 330 เช่น
 จำเลยโฆษณาหมิ่นประมาทผู้เสียหายซึ่งเป็นตำรวจ มีหน้าที่ปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการ
 จราจร ้วยข้อความที่ทำให้ผู้ฟังเข้าใจว่า ผู้เสียหายได้ริบไถเงินทอง หรือรับสินบน
 จากผู้กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติจราจร ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ
 กิ่งนี้ มิใช่เป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์ความจริงย่อมเป็นประโยชน์
 แก่ประชาชน จำเลยจึงขอพิสูจน์ความจริงเพื่อไม่ต้องรับโทษได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1362/2514)

²⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 1551/2503

²⁵ และดูคำพิพากษาฎีกาที่ 353 - 354/2529, 1716/2522, 1116/2507

ในประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 (First Amendment) ได้ให้เสรีภาพอย่างกว้างขวางแก่หนังสือพิมพ์ในการวิพากษ์วิจารณ์เจ้าพนักงานของรัฐ (public officials) ในการปฏิบัติหน้าที่²⁶ โดยวางหลักไว้ว่า การวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐจะไม่ถูกริรอนตามหลักประกันเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ตามรัฐธรรมนูญ แม้จะมีความเท็จในการวิพากษ์วิจารณ์นั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า การวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐนั้น ไ้กระทำไปโดยรู้อยู่แล้วว่าข้อความที่เผยแพร่ เป็นเท็จ หรือโดยประมาทเลินเล่อ ไม่ใส่ใจว่าจะเท็จหรือไม่

2. สาธารณบุคคล (public figures) ได้แก่ บุคคลผู้มีชื่อเสียงในสังคม เพราะทำกิจการอันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน บุคคลเหล่านี้ยอมสูญเสียสิทธิส่วนตัวบางอย่างของตน เพราะเป็นคนของประชาชนและเป็นที่ต้องการของสาธารณชนด้วยความยินยอมของตนเอง เมื่อความมีชื่อเสียงและกิจกรรมของเขาได้เปิดเผยต่อสาธารณชน การเสนอข่าวเผยแพร่ หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคลประเภทนี้ จึงเป็นสาระสำคัญในแง่ของสาธารณประโยชน์ และเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์ที่จะแสดงความคิดเห็นชื่นชม เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนตามที่เป็นที่สนใจ และต้องการของประชาชน นอกจากนี้ บุคคลที่ตกเป็นข่าวเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์ตามที่กล่าวข้างต้น นับว่าเป็นสาธารณบุคคลในช่วงเวลาที่ตกเป็นข่าว

คำพิพากษากฎีกาที่ 317/2475 ขอเท็จจริงฟังได้ว่า "โจทก์เป็นผู้นำเพ็ญตนช่วยชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์" แสดงให้เห็นว่า โจทก์เป็นผู้อยู่ในฐานะที่จะกระทำ หรือออกความเห็นชักจูงในกิจการบ้านเมือง เป็นเรื่องเกี่ยวแก่มหาชนทั่วไป การที่จำเลยลงหนังสือพิมพ์กล่าวว่า "นายฉัตร เขาหลักที่วาพุดจริงทำจริง" แต่การกระทำของแก

²⁶New York Times V. Sullivan, 376 U.S.254 และคดี
Garrison V. Louisane, 379 U.S.64

ไม่ชอบด้วยศีลธรรม" ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ผู้ใดประสงค์จะตั้งตนอยู่ในฐานะคังกล่าว ควรจะรู้สึกไว้แต่แรกว่า จะหวังรับความเชลยของสรรเสริญจากบุคคลทั่วไปไม่ได้ แต่ยอมจะใคร่รับความติเตียนควบคู่กันไป จำเลยจึงมีสิทธิที่จะออกความเห็นติชมโจทก์ได้ ไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2723/2522 ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า โจทก์ทำงานอยู่ที่ศูนย์ประสานงานประชาชนเพื่อความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หรือเรียกกวากลุ่มนพล ดำเนินการอบรมและชี้แจงให้ประชาชนเห็นว่า สถาบันกษัตริย์และศาสนาจะมีความมั่นคงได้ก็ต่อเมื่อชาติมีความมั่นคง ชาติจะมั่นคงได้ก็ต่อเมื่อมีความมั่นคงทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และทางสังคม การที่หนังสือพิมพ์แสดงความคิดเห็นต่อการกระทำของโจทก์เป็นการติชมด้วยความ เป็นธรรม ไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า สาธารณบุคคลดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งเป็นบุคคลที่อาจถูกติชมได้ นอกจากนี้ นักประติษฐ์ นักแสดง พระภิกษุ²⁷ ก็เป็นสาธารณบุคคลซึ่งอาจถูกติชมได้ อย่างไรก็ดี หากจะไปติชมในเรื่องส่วนตัวของบุคคล คังกล่าวอาจเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท

ในประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 (First Amendment) ได้ให้เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ในการวิพากษ์วิจารณ์สาธารณบุคคล (public figures) ไว้เช่นเดียวกับเจาพนักงานของรัฐ กล่าวคือ หนังสือพิมพ์สามารถวิพากษ์วิจารณ์สาธารณบุคคลได้อย่างกว้างขวาง แม้จะเป็นความเท็จก็ตาม²⁸ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า การวิพากษ์วิจารณ์สาธารณบุคคลนั้น ได้กระทำไปโดยรู้อยู่แล้วว่าข้อความที่เผยแพร่เป็นเท็จ หรือโดยประมาทเลินเล่อไม่ใส่ใจว่าจะเท็จหรือไม่ อย่างไรก็ดี การวิพากษ์วิจารณ์จะเป็นการหมิ่นประมาท (Defamatory)

²⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 572/2532

²⁸ Associated Press V. Walker, 388 U.S.130

ถ้าเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคล (private person) หนังสือพิมพ์จะไม่ได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้เพราะ ไม่ใช่เป็นเรื่องสาธารณประโยชน์ (public interest)²⁹

3. สิ่งใด ๆ ที่นำออกแสดงให้ประชาชน หรือเรียกร้องความสนใจจากประชาชน สิ่งอื่น ๆ ที่อาจถูกวิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นได้ โดยไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท อาจเป็นการวิจารณ์ในเรื่องงานเขียน หรือศิลปะ (Literature and Art) เช่น หนังสือ บทละคร ภาพวาด รูปถ่าย หรือการแต่งเพลง ที่แสดงแก่ประชาชน สำหรับการวิจารณ์หนังสือ มีเงื่อนไขว่า (1) ข้อเท็จจริงที่วิจารณ์ต้องมีอยู่ในหนังสือจริง (2) การวิจารณ์จะต้องไม่กล่าวล่วงไปวิจารณ์ในเรื่องส่วนตัวของผู้แต่ง (3) วิจารณ์โดยความเที่ยงตรง และ (4) การวิจารณ์ทำโดยสุจริต ทั้งนี้เพราะ เมื่อเป็นสิ่งที่นำออกแสดงแก่ประชาชน จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสาธารณชน จึงอาจถูกวิพากษ์วิจารณ์ได้

การเสนอข่าวที่จะไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทได้ ต้องเป็นการวิจารณ์ผลงาน (work) ของเขา ไม่ใช่เป็นการวิพากษ์บุคคลผู้ประพันธ์ การวิจารณ์โดยสุจริตใจเกี่ยวกับภาพเขียนที่เปิดเผยแก่สาธารณชน ไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท แม้การวิจารณ์นั้นจะใช้คำที่เหี้ยมเกร่ง³⁰

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า หากการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์เป็นการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์โดยสุจริต อันเกี่ยวข้องกับสาธารณประโยชน์ หรือเป็นประโยชน์ต่อประชาชนแล้ว ย่อมไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท

²⁹ American Jurisprudence Vol.50, p.826

³⁰ Ibid, p.828

4.1.2 แจ้งข่าวด้วยความ เป็นธรรม เรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาล หรือในการประชุม

การ เสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ที่ไม่ เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทตามหลักเกณฑ์นี้ จะต้องเป็นการแสดงความคิดเห็น และขอความโดยสุจริตในการแจ้งข่าว ด้ยความ เป็นธรรม เรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุม

ในการ เสนอข่าวที่เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือขอความโดยสุจริตนั้นได้ อธิบายแล้วในหัวข้อ 4.1.1 ส่วนการแจ้งข่าวด้วยความ เป็นธรรม เรื่องการดำเนินการ อันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุมนั้น จะขอแยกพิจารณาเป็น 2 ประการคือ ประการแรกแจ้งข่าวในศาล และประการที่สองการแจ้งข่าวในการประชุม

ประการแรก การแจ้งข่าวในศาล โดยทั่วไปการแจ้งข่าว ย่อม หมายถึง การออกโฆษณา หรือเสนอข่าวต่อสาธารณชน เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์ข่าว และน่าจะมีความหมายรวมถึง ผู้สื่อข่าวของกิจการดังกล่าวที่ได้จัด หรือบันทึกข่าวการดำเนินการของศาลด้วย และโดยเหตุที่การดำเนินการในศาลย่อม เป็น เรื่องที่เปิดเผย และเป็นประโยชน์สำหรับประชาชนทั่วไปควรทราบ ดังนั้น การที่ หนังสือพิมพ์นำสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสาธารณะแล้วเช่นนี้มากล่าวซ้ำ แม้จะทำให้ผู้ใดเสื่อม เสียชื่อเสียงก็ไม่ควรมีความผิด แต่ทั้งนี้ การโฆษณาในการดำเนินการในศาลนั้น หนังสือพิมพ์ต้องกระทำโดยสุจริต จึงจะได้รับความคุ้มครอง³¹ แต่ข้อความที่กล่าว นั้นไม่จำเป็นต้องให้ตรงกับความจริงที่ปรากฏในการดำเนินการในศาลทุกข้อ แต่ต้องให้ ได้รับความในสาระสำคัญอย่างเดียวกันโดยสุจริตและใกล้เคียงที่สุด แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่า การ เสนอข่าวนั้นจะต้องกระทำโดยละเอียดถี่ถ้วน หรือโดยไม่มี การเปลี่ยนแปลงคักหอน ด้อยค่าแต่อย่างใด กล่าวคือ การเสนอข่าวแบบสรุปข่าวย่อมกระทำได้ ความสำคัญอยู่

— *ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 32 และประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา 172

³¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1156/2477

ทรงที่ว่าสาระสำคัญของการดำเนินคดีต้องถูกต้องตามความเป็นจริง ไม่ใช่คัดลอก หรือเปลี่ยนแปลง จนทำให้เกิดความเข้าใจเป็นอย่างอื่น หรือให้ความเห็นในเรื่องนั้นเสียเอง การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ที่เกินเลยความจริงไปบ้าง แต่ยังไม่พอที่จะถือว่าเป็นการเสนอข่าวโดยไม่สุจริต ไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท³² อย่างไรก็ดี หากหนังสือพิมพ์เสนอข่าวการดำเนินการในศาล โดยการแสดงความเห็นเสียเอง ซึ่งต่างไปจากข้อเท็จจริงในการดำเนินคดีในศาล อาจเป็นหมิ่นประมาทได้ เช่น หนังสือพิมพ์ลงภาพโจทก์ และเขียนข้อความใต้ภาพโจทก์ว่า "คนชายชาติ" ผู้ยอมเป็นลูกมือเขมรสืบราชการลับ ถูกตีแผ่ความผิดถึงกลับเป็นลมกลางศาล ศาลฎีกาถือว่าไม่ใช่เป็นการแจ้งข่าวเรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาล แต่เป็นถ้อยคำของหนังสือพิมพ์เอง ซึ่งไม่ตรงกับความจริง ทั้งนี้เพราะ ความจริงโจทก์เป็นเพียงแต่ถูกฟ้องร้องต่อศาลเท่านั้น เมื่อหนังสือพิมพ์ลงข่าวโดยแสดงความเห็นเสียเองเช่นนี้ จึงเป็นการใส่ความโจทก์ เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 990/2508)

ส่วนความหมายของคำว่า "ศาล" นั้น น่าจะหมายถึง ศาลยุติธรรมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 1 (1) หรือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (1) นอกจากนี้ ยังรวมไปถึงศาลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายอื่น เช่น ศาลทหาร ส่วนคณะกรรมการ หรือผู้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาข้อพิพาทอื่น ๆ หรือทำหน้าที่คล้ายศาล คงไม่ใช่ศาล³³

อนึ่ง การเสนอข่าวการดำเนินการในศาลนั้น มิได้หมายความว่า เป็นการเสนอข่าวเฉพาะการพิจารณาคดีเท่านั้น จึงจะไม่มี ความผิดฐานหมิ่นประมาท การ

³²คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 990/2508

³³จิตติ ทิงศภิตย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ตอนที่ 2 และภาค 3,

ดำเนินการอื่น ๆ ในศาลอันกระทำโดยเปิดเผย เช่น การกระทำในชั้นเจ้าหน้าที่ของศาล³⁴ หนังสือพิมพ์ก็สามารถแพร่ข่าวได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ การดำเนินการระบวนพิจารณาภายนอกบริเวณศาล เช่น การเดินเผชิญสืบ หรือคู่สถานที่เกิดเหตุ น่าจะอยู่ในความหมายของการดำเนินคดีอันเปิดเผยของศาลนั้นด้วย

ดังนั้น เมื่อกฎหมายให้ความคุ้มครองเฉพาะการเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินการพิจารณาในศาล ฉะนั้น การรายงานข่าวอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานที่อื่น แม้จะเกี่ยวข้องกับคดีความ ก็คงไม่ได้รับความคุ้มครอง³⁵

อย่างไรก็ดี ถ้าเป็นการเสนอข่าวที่ศาลมีคำสั่งพิจารณาลับ³⁶ หนังสือพิมพ์อาจมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้³⁷ ทั้งนี้เพราะ เมื่อเป็นการพิจารณาลับก็แสดงว่า ศาลไม่ประสงค์ที่จะให้การพิจารณาคดีนั้น เผยแพร่ต่อสาธารณชน ดังนั้น ถ้าหนังสือพิมพ์นำไปโฆษณาก็น่าจะเรียกว่า ไม่มีความสุจริตในการโฆษณา อาจมีความผิด

³⁴ เรื่องเดียวกัน, เช่น การสำนวนตัวของพยาน

³⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 265/2473 และ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 851/2487 อำนวยโทษศาล ไม่ใช่ศาล

³⁶ การพิจารณาคดีลับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 36 (2) ศาลสามารถมีคำสั่งห้ามประชาชนมิให้เข้าฟังการพิจารณา หรือห้ามมิให้โฆษณาข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดี และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 177 ศาลมีอำนาจสั่งให้พิจารณาเป็นความลับ... เพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศ

³⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 32

ฐานหมิ่นประมาท แต่เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาในการพิจารณาลับนั้นแล้ว หนังสือพิมพ์ก็สามารถเสนอข่าวนั้นต่อสาธารณะได้ โดยไม่เป็นการหมิ่นประมาท³⁸

ประการที่สอง การแจ้งข่าวในการประชุมที่ไม่เป็นการหมิ่นประมาทนั้น จะต้องเป็นการประชุมอันเปิดเผย ที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์อันชอบด้วยกฎหมาย และประชาชนมีโอกาสเข้าฟังได้³⁹ ฉะนั้น การเสนอข่าวเกี่ยวกับการประชุมผู้ถือหุ้นบริษัทจำกัด ซึ่งไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าฟังได้ ผู้รายงานการประชุมอาจไม่ได้รับความคุ้มครอง อย่างไรก็ตาม การเสนอข่าวในการประชุมโดยเปิดเผยที่ไม่เป็นการหมิ่นประมาทนั้น กฎหมายให้ความคุ้มครองเฉพาะผู้รายงานการประชุมเท่านั้น แต่ถาผู้กล่าวในที่ประชุมมีข้อความเป็นการหมิ่นประมาทผู้ใด ผู้กล่าวถ้อยคำนั้นต้องรับผิดฐานหมิ่นประมาท⁴⁰

การเสนอข่าวการประชุมอันเปิดเผย จะต้องเป็นไปโดยสุจริต ใจความสำคัญตรงกับความจริง จึงจะไม่มีผิดฐานหมิ่นประมาท⁴¹ แต่ถ้ามักมีการบิดเบือน ตัดทอนให้เข้าใจข้อความคลาดเคลื่อน ย่อมไม่ได้รับการยกเว้นความผิด⁴² เช่น หนังสือพิมพ์เสนอข่าวพาดหัวว่า "หลวงสารา เขียวยาเกียรติทหาร" ไม่ตรงกับคำให้การจำเลยที่ยื่นต่อศาลในคดีเรื่องหนึ่ง และอาจทำให้โจทก์เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง

³⁸อนันต์ วัฒนจิตต์, ความผิดฐานหมิ่นประมาทในทางอาญา, หน้า 139

³⁹สมชัย ศิริบุตร, "ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง" เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายอาญา 2 : ภาคความผิด, หน้า 177

⁴⁰จิตติ ตังศภิตย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ตอนที่ 2 และภาค 3, หน้า 2242

⁴¹คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 880/2477

⁴²จิตติ ตังศภิตย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ตอนที่ 2 และภาค 3, หน้า 2242

การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท⁴³

การเสนอข่าวเกี่ยวกับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือรัฐสภา
แม้ข้อความที่สมาชิกรัฐสภากล่าวอธิบาย หรือแสดงความคิดเห็น จะเป็นหมิ่นประมาท
บุคคลใดก็ตาม ถ้าหนังสือพิมพ์เสนอข่าวที่มีข้อความหมิ่นประมาทนั้น หนังสือพิมพ์ก็ไม่ต้อง
รับผิดฐานหมิ่นประมาท ทั้งนี้เพราะ เป็นการประชุมโดยเปิดเผย และเพื่อให้ราษฎรได้
ทราบกิจการความเป็นไปของบ้านเมืองโดยถูกต้องตามความเป็นจริง ในฐานะราษฎร
เป็นเจ้าของประเทศ และเป็นผู้เลือกผู้แทนเหล่านั้นเข้าไป แต่การเสนอข่าวดังกล่าว
นำไปเป็นข้อยกเว้นได้ เฉพาะความผิดฐานหมิ่นประมาทเท่านั้น ไม่รวมถึงความผิดฐาน
อื่น เช่น ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร⁴⁴

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ในศาลและในการ
ประชุมโดยเปิดเผยโดยสุจริต แม้จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของบุคคลอื่น
หนังสือพิมพ์ก็ไม่มีผิดฐานหมิ่นประมาท ทั้งนี้เพราะ เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่ควร
เปิดเผยแก่ประชาชน และประชาชนควรรับรู้ เพราะเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อ
ประชาชนทั่วไป

⁴³คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1156/2477

⁴⁴กฎหมายเหตุหายคำพิพากษาศาลฎีกา 1972/2528 สมาชิกวุฒิสภาในรัฐสภา
ได้รับเอกสิทธิ์ตามรัฐธรรมนูญยกเว้นความผิดทุกฐาน รวมถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณาตาม
ขอมบังคับของสภาควย แต่ไม่คุ้มครองไปถึงผู้แจ้งข่าว แม่ผู้แจ้งข่าวจะได้รับความคุ้มครอง
ในความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 329 ก็ตาม ก็ไม่คุ้มครองผู้แจ้งข่าวไปถึง
ความผิดฐานอื่นควย

4.2 มาตรการเพิ่มโทษความผิดฐานหมิ่นประมาทกับ เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ในการ เสนอข่าว

ก่อนที่จะกล่าวถึงการเพิ่มโทษความผิดฐานหมิ่นประมาท เพื่อควบคุมหนังสือพิมพ์ จะขอย้อนกล่าวไปถึงความเป็นมาเกี่ยวกับเรื่องนี้ก่อนนั่นก็คือ สิทธิเสรีภาพในการที่จะพูด หรือจะถ่ายทอดข้อความของหนังสือพิมพ์ไปสู่ประชาชน เป็นเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญฉบับของ ประเทศไทยให้ความคุ้มครองตลอดมา แม้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันก็ได้ให้ความคุ้มครองใน ลักษณะดังกล่าวคือ

ในรัฐบาลของนายกรัฐมนตรีชาตินาย ชูณหะวัณ ได้มีการเรียกร้องให้เลิกกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการพิมพ์ฉบับหนึ่งที่จำกัดเสรีภาพของหนังสือพิมพ์นั่นก็คือ ปร.42 ต่อมาได้มีการออกพระราชกำหนดยกเลิก ปร.42 ออกมา พระราชกำหนดดังกล่าวได้รับการวิพากษ์-วิจารณ์จากนักวิชาการ และนักกฎหมายว่า น่าจะเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายรัฐธรรมนูญเท่าใดนัก แต่ก็มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าพระราชกำหนดดังกล่าวนั้น ถึงแม้จะมีลักษณะไม่ชอบก็ไม่ใช่เป็นไร เพราะเป็นกฎหมายที่ไม่ได้ออกมาเพื่อจำกัดสิทธิบุคคล แต่ออกมาเพื่อทำลาย สิ่งซึ่งจำกัดสิทธิบุคคลจึงยอมรับกันได้

ต่อมาภายหลังจากได้มีการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 ก็ ได้มีสถานการณ์บัญญัติแห่งชาติเกิดขึ้น และได้มีการดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมา สิ่งบอกเหตุ ที่จะแสดงให้เห็นถึงการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกนั้นได้ปรากฏให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น คือ เริ่มด้วยการร่างรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยเอกสิทธิ์ที่จะพูดกันในสภา บทบัญญัตินี้อยู่ใน มาตรา 125 ของรัฐธรรมนูญอยู่ในวรรค 2 ในวรรคแรกของมาตรานี้ บัญญัติข้อความว่า "ในที่ประชุมวุฒิสภาในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาที่ สมาชิกสภาผู้แทนผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใด ๆ ในทางแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็น หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้อง กล่าวหาสมาชิกผู้นั้นในทางใดมิได้" หลักเกณฑ์นี้เป็นเอกสิทธิ์ที่ต้องการคุ้มครองใหญ่แทนราษฎร สามารถควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนได้อย่างมีอิสระ โดยไม่ต้องเกรงกลัวว่าจะถูกฟ้องร้องดำเนินคดีทางแพ่งและทางอาญา

กลับมาพิจารณาถึงบทบัญญัติที่อยู่ในวรรค 2 ของมาตราเดียวกัน ได้ปรากฏให้เห็นถึง การจำกัดเสรีภาพของสื่อมวลชนเกิดขึ้นมานั้นก็คือ ข้อความที่ว่าเอกลักษณ์ตามบทบัญญัติไว้ในวรรคแรก ไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมสภา ที่มี การถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไม่ปรากฏ นอกบริเวณรัฐสภา และการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญา หรือละเมิดทูลสิทธิในทางแพ่งของบุคคลอื่น" ซึ่งหมายความว่า ถ้าได้มีการนำเอาถ้อยคำไปออกวิทยุ หรือโทรทัศน์แล้ว ถ้อยคำนั้นมีลักษณะหมิ่นประมาททั้งทางแพ่ง หรือทางอาญา ผู้กล่าว ก็ต้องรับผิดชอบ

ต่อมาหลังจากนั้นไม่นานได้มีการนำเสนอกฎหมาย 2 ฉบับ เข้าสู่การพิจารณา 3 วรรณะ ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งตามธรรมเนียมปกครงราชอาณาจักระบุว่า เป็น ผู้แทนของปวงชนชาวไทย ร่างพระราชบัญญัติฉบับแรกคือ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2535 ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้แก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญาในหมวดความผิดต่อชื่อเสียง โดยเฉพาะความผิดฐานหมิ่นประมาท โดยแก้ไขเพิ่มเติม 2 มาตราหลักคือ มาตรา 326 และ 328 โดยแก้ไขเพิ่มเติมโทษให้ สูงขึ้น มาตรา 326 ได้มีการแก้ไขเป็นว่า "ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดย ประการที่น่าจะทำความเสียหายแก่ชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิด ฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ" โทษที่แก้ไขเพิ่มเติมให้สูงขึ้นคือ โทษปรับ ซึ่งเพิ่มจากกฎหมายเดิมปรับไม่ เกินสองพันบาท เป็นปรับไม่เกินสองพันบาท อีกมาตราที่มีการแก้ไขคือ มาตรา 328 โดยแก้ไขเพิ่มเติมคือ "ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนต์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แฉกเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยกระจายเสียง หรือกระจ่ายภาพ หรือกระทำโดยปาฐกถาด้วยวิธีอื่น ๆ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท" มาตรานี้เป็น การเพิ่มโทษหมิ่นประมาท โดย

สื่อมวลชนให้สูงขึ้นคือ จำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาทคือ ศาลจะพิพากษา
 จำคุกอย่างเดียวไม่ได้ ท้องทั้งจำคุกและปรับโดยเพิ่มโทษจากโทษเดิม จำคุกไม่เกิน
 สองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกิน
 สองแสนบาท ซึ่งมาตรานี้ต้องพิจารณาเทียบเคียงกับมาตรา 136 ในเรื่องความผิดฐาน
 คุกขังต่อเจ้าพนักงานด้วย เป็นร่างพระราชบัญญัติแก้ไขฉบับแรก ร่างพระราชบัญญัติ
 ฉบับที่สอง เป็นร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 11)
 พ.ศ.2535 แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แก้ไขเพิ่มเติม 2 มาตรา
 มาตราแรกคือ มาตรา 438 ซึ่งว่าด้วยหลักการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด
 แต่เดิมมาตรานี้บัญญัติสั้น ๆ ว่า "ค่าสินไหมทดแทนอันจะพึงใช้โดยสถานใด เพียงใดนั้น ให้
 ศาลวินิจฉัยตามสมควรแก่พฤติการณ์ และความร้ายแรงแห่งละเมิด" ส่วนมาตราที่สองที่มี
 การแก้ไขคือ มาตรา 447 ทวิ เพิ่มเติมในเรื่องค่าสินไหมทดแทนโดยบัญญัติว่า
 "ค่าเสียหายตามมาตรา 423 วรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำโดยการโฆษณาด้วยหนังสือพิมพ์
 วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือด้วยสื่อมวลชนอย่างอื่น ให้ศาลกำหนดให้เท่ากับ
 เงินจำนวนยี่สิบเท่าของอัตราโทษปรับขั้นสูง ที่กำหนดไว้ในมาตรา 328 แห่งประมวล
 กฎหมายอาญา เว้นแต่จะมีการพิสูจน์ความเสียหายได้มากกว่านั้น"⁴⁵

จากความเป็นมาของการ เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมทั้งกฎหมายแพ่ง
 และกฎหมายอาญาดังกล่าว แสดงให้เห็นความมุ่งหมายประการหนึ่งคือ การเพิ่มโทษ
 ความผิดฐานหมิ่นประมาทให้สูงขึ้น เพื่อควบคุมการเสนอข่าวของสื่อมวลชน โดยเฉพาะ
 หนังสือพิมพ์ ซึ่งสามารถแพร่กระจายข่าวสู่ประชาชนได้อย่างกว้างขวางมากกว่าสื่อมวลชน
 ใด ๆ โดยทำให้ประชาชนสามารถที่จะได้รับทราบรายละเอียด ปลุกเร้าความรู้สึก หรือ

⁴⁵รายงานสัมมนาเรื่อง "การลงโทษกรณีหมิ่นประมาท : คุ้มครองหรือลงโทษคนดี"
 จัดขึ้นที่ห้องประชุมคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2535

สิทธิที่มีอยู่ พร้อมทั้งก่อให้เกิดความรู้สึกต่อต้านในสิ่งที่ไม่ถูกต้องมากกว่าสิ่งแวดล้อมประเภทอื่น ๆ เช่นกัน

ข้อพิจารณาอีกคือ การเพิ่มโทษให้สูงขึ้นเพื่อควบคุมหนังสือพิมพ์นั้น เป็นสิ่งที่เหมาะสมหรือถูกต้องเพียงใด

จากคำกล่าวของ พงษ์เทพ รองนายกรัฐมนตรี นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ถึงเหตุผลของการเพิ่มโทษความผิดฐานหมิ่นประมาท โดยพงษ์เทพ ได้กล่าวว่า "เรื่องการหมิ่นความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้น รัฐบาลนี้คงปล่อยให้เป็นเรื่องของรัฐบาลใหม่ที่จะเป็นผู้แก้ไข หากจะหมิ่นผู้เป็นเจ้าของเรื่องคือ กระทรวงมหาดไทย ก็ไม่เห็นเสนออะไรมา และว่ากฎหมายหมิ่นประมาทที่เพิ่มโทษนี้ไม่ได้เป็นการปิดกั้นทิศทางประชาชน แต่เป็นการดำเนินการกับสิ่งที่โกหก คนที่ถูกลงโทษคือ คนโกหก การชุกชุมหากเป็นเรื่องจริงก็สามารถทำได้ แต่อย่าไปยืนยันว่าคนไหนแล้ว เพราะถ้าพิสูจน์ไม่ได้ และไปยืนยันก็ผิด"⁴⁶ นอกจากนั้นท่านยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า ถาลงเรื่องจริงก็ไม่ต้องกลัว เพราะไม่เป็นการหมิ่นประมาทนั้น อาจจะไม่ตรงกับหลักกฎหมายไทย เพราะหลักหมิ่นประมาทตามกฎหมายไทยนั้นถือหลัก "ยิ่งจริงยิ่งหมิ่นประมาท" สิ่งที่ท่านนำมาถ่วงน้ำหนักนั้นคงเป็นไปตามหลักเรื่องหมิ่นประมาทในกฎหมายอเมริกันมากกว่า

ท่านอาจารย์ พงษ์เทพ เทพกาญจนา⁴⁷ ให้ทรรศนะว่า "เป็นกฎหมายที่ไร้เหตุผลอย่างรุนแรงยิ่งกว่า ปร.42 หนังสือพิมพ์จะไม่กล้าเสนอข่าว ถือว่าเป็นการจำกัดเสรีภาพในการแสดงออก"

ท่านรองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ โสวิไลกุล⁴⁸ ให้ทรรศนะว่า "เป็นการทำลายเอกภาพของกฎหมาย ไม่มีกฎหมายประเทศใดกำหนดค่าสินไหมทดแทนไว้ตายตัวแบบนี้

⁴⁶ หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 ปีที่ 15 ฉบับที่ 5089

⁴⁷ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปีที่ 43, 12 กุมภาพันธ์ 2535

⁴⁸ สัมมนา "การลงโทษกรณีหมิ่นประมาท : คุ้มครองหรือลงโทษคนดี"

เป็นการสร้างหลักกฎหมายใหม่มาทำลายกฎหมายที่มีอยู่ในเรื่อง การกำหนดค่าสินไหม-
ทดแทน"

ดร.ปรีดี เภษมทรัพย์⁴⁹ ให้ทรรศนะว่า "เป็นการขัดกับหลักนิติศาสตร์อย่าง
ร้ายแรง ในเหตุผลของร่างที่ระบุว่าต้องการลงโทษผู้ฉ้อฉลชนชั้นให้หนักขึ้น"

นอกจากนี้ ผู้พิพากษาศาลฎีกาท่านหนึ่ง⁵⁰ ได้แสดงความคิดเห็นว่าการออก
กฎหมายฉบับนี้ เหมือนกับการสั่งให้คุณเดินตามทางที่ซีกไว้ให้เดิน ไม่เช่นนั้นจะถูกยิงถึง
เป็นเรื่องประหลาดยิ่งกว่ากฎหมายฉบับใด ซึ่งมีผลอย่างมากต่อหนังสือพิมพ์ ต่อไปใน
หากนักการเมืองคนใดต้องการที่จะเล่นงานหนังสือพิมพ์ ก็ให้คนของนครองเรียนเข้ามา
โดยระบุชื่อจริง และนามสกุลจริง แต่เมื่อมีการตีพิมพ์ก็ปฏิเสธเสียเท่านั้น หนังสือพิมพ์ที่ถูก
ดำเนินคดีไปแล้ว

ย้อนกลับมาพิจารณาเรื่องการเพิ่มโทษ เพื่อควบคุมการกระทำผิดแล้วจะ
เห็นได้ว่า มาตรการนี้ไม่เคยประสบความสำเร็จเลย และถูกคัดค้านโดยนักกฎหมายและ
นักอาชญาวิทยาสลอบมา ไม่ว่ามาตรการนี้จะนำไปใช้กับความผิดฐานฉ้อฉล ความผิดฐาน
ชิงทรัพย์ ฯลฯ ก็ตาม นอกจากนี้ การบัญญัติกฎหมายลักษณะดังกล่าวออกมาใช้กับประชาชน
นั้น เป็นกรณีตรงข้ามกับหลักนิติศาสตร์อย่างสิ้นเชิง เพราะคดีหมิ่นประมาทเป็นคดี
ความผิดคอสวนตัว เมื่อเป็นความผิดคอสวนตัวแล้ว ผู้เสียหายกับผู้กระทำผิดสามารถตก
ตกลงกันได้ ชดเชยค่าเสียหายแก่กันได้ตามความเหมาะสม แต่การบัญญัติกฎหมายลักษณะนี้
ออกมาใช้ แสดงว่ารัฐเจ็บบรรณแทนผู้เสียหาย โดยกำหนดเองว่าค่าเสียหายอย่างนั้น
อย่างนี้แล้ว จะต้องมีค่าเสียหาย 4 ล้านบาท จึงจะคุ้ม⁵¹

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน

⁵⁰ นายมานิตย์ จิตต์จันกลับ ได้กล่าวในหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับลงวันที่ 14
กุมภาพันธ์ 2535 ปีที่ 15 ฉบับที่ 5089

⁵¹ ทวีป วรคิลก สัมมนาเรื่อง "การลงโทษกรณีหมิ่นประมาท : คนครอง หรือ
ลงโทษคนดี"

สภาพนายความ ซึ่งเป็นองค์กรของผู้ใช้กฎหมายองค์กรหนึ่ง ใ้ทั้งข้อสังเกตไว้เกี่ยวกับการเพิ่มโทษความผิดฐานหมิ่นประมาทเป็น 6 ประเด็นด้วยกันคือ

ประเด็นที่ 1 โทษปรับในทางอาญาที่แก้ไขใหม่นี้ กำหนดโทษไว้สูงมาก ไม่สมคุลยกับโทษจำคุกที่ใช้กับความผิดทั่วไป ดูเหมือน เป็นการออกกฎหมายตามความคิด และอารมณ์ของผู้ออกกฎหมาย โดยไม่คำนึงถึงหลักการ

ประเด็นที่ 2 เรื่องค่าเสียหายในทางแพ่ง กำหนดค่าเสียหายขั้นต่ำไว้ถึง 4 ล้านบาท โดยไม่ให้ศาลมีโอกาสพิจารณาถึงความเสียหายที่แท้จริง ซึ่งเป็นการผิดหลักการที่ร้ายแรงกว่าที่แก้ไขกฎหมายอาญาเสียอีก เพราะผู้เสียหายควรจะได้รับชดเชยเท่าที่เสียหายจริงเท่านั้น แต่ตามกฎหมายใหม่ไม่เปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลยพินิจเลย ซึ่งเป็นผลเสียในการคุมอำนาจกันระหว่าง ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ

ประเด็นที่ 3 คดีหมิ่นประมาท มีความแตกต่างกันในพฤติการณ์แห่งคดี ดังนั้น หากกำหนดค่าเสียหายให้เท่ากันทุกคดี ย่อมเป็นการฝ่าฝืนความจริง ไม่ชอบธรรม

ประเด็นที่ 4 การกำหนดค่าเสียหายดังกล่าว จะทำให้ผู้เสียหายซึ่งอาจเสียหายเพียงเล็กน้อย แต่สามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายได้ถึง 4 ล้านบาท เท่ากับเป็นการส่งเสริมให้มีการฟ้องร้องกันมากขึ้น และอาจมีการค่าไถ่จากกฎหมายใหม่ได้

ประเด็นที่ 5 โทษที่ถูกกำหนดไว้หนักเช่นนี้ ทำให้สื่อมวลชนซึ่งเป็นหูเป็นตา และกระบอกเสียงของประชาชน จะทำหน้าที่ด้วยความหวาดหวั่น ส่งผลร้ายต่อประชาชนในการรับรู้ข่าวสารโดยส่วนรวม

ประเด็นที่ 6 แม้ว่าการกำหนดโทษไว้สูงมาก ๆ จะทำให้ผู้กระทำ ความผิดเกิดความเกรงกลัว แต่ก็อาจจะมีผลตรงข้ามก็ได้คือ หากโทษสูงเกินควรชดเชยความรู้สึกของส่วนรวมศาลอาจตัดสินยกฟ้องไป เพื่อมิต้องลงโทษฝ่าฝืนความรู้สึกเกี่ยวกับ

ความเป็นธรรม⁵²

จากข้อวิพากษ์วิจารณ์ขององค์กรต่าง ๆ ผู้ให้ความรู้กฎหมาย และผู้ใช้กฎหมาย จะเห็นได้ว่า การให้เสรีภาพในการเสนอข่าวของสื่อมวลชน โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ให้ ปลอดภัยจากการควบคุม โดยอาศัยความผิดฐานหมิ่นประมาทเป็นเครื่องมือ นั้น เป็นที่ ท้องการของส่วนรวมมากขึ้น แต่ทั้งนี้หนังสือพิมพ์ต้องตระหนักในหน้าที่ของตนเองว่า มี ความสำคัญต่อสังคมเพียงใด โดยการวางมาตรการ ในการตระหนักถึงจริยธรรมของตน พร้อมทั้งมีการควบคุมกันเองโดยผ่านทางสภาหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

อนึ่ง คงได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ว่า เสรีภาพของหนังสือพิมพ์มีความผูกพัน กับสิทธิในการรับรู้ของประชาชน (People's right to know) การ เสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ก็เพื่อสนองตอบสิทธิของสาธารณชนในการรับรู้ข่าวสาร เสรีภาพ ของหนังสือพิมพ์จึง เป็นสิ่งที่ยอมรับกันโดยทั่วไป แต่เสรีภาพของหนังสือพิมพ์มิใช่เสรีภาพ ที่เด็ดขาดปราศจากข้อจำกัดกล่าวคือ หากหนังสือพิมพ์ใช้เสรีภาพของตนไปละเมิดต่อชื่อเสียง ของบุคคลอื่นโดยไม่มีข้อแก้ตัวประการอื่น หนังสือพิมพ์ก็ต้องมีความผิดฐานหมิ่นประมาทใน ทางอาญา และชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่ง ดังนั้น ความผิดฐานหมิ่นประมาทจึงเป็น เสมือนมาตรการ ในการลงโทษการใช้เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อบุคคลอื่น

อย่างไรก็ดี การกำหนดบทลงโทษที่สูงเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท อาจ มีผลเท่ากับ เป็นการจำกัดเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ก่อนที่จะมีการใช้เสรีภาพนั้น⁵³ ทั้งนี้ หมายความว่า อาจจะไปจำกัดหรือเหนี่ยวรั้งเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ในการเสนอข่าวที่จะ

⁵² หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2535 ปีที่ 43 ฉบับที่ 12434

⁵³ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, "ความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือพิมพ์กับรัฐบาล" ใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง "หนังสือพิมพ์กับความอยุ่รอด...", หน้า 133

เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน กล่าวคือ จะทำให้หนังสือพิมพ์เกิดความกลัวที่จะเสนอข่าวอันเป็นผลให้ประชาชนขาดสิทธิที่จะรับรู้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย